Evropský parlament
2019-2024

Výbor pro zahraniční věci

2023/2129(DEC)

31.1.2024

STANOVISKO

Výboru pro zahraniční věci

pro Výbor pro rozpočtovou kontrolu

k udělení absolutoria za rozpočtový rok 2022: souhrnný rozpočet EU – Komise (2023/2129(DEC))

Zpravodajka: Katalin Cseh

PA_NonLeg

NÁVRHY

Výbor pro zahraniční věci vyzývá Výbor pro rozpočtovou kontrolu jako příslušný výbor, aby do návrhu usnesení, který přijme, začlenil tyto návrhy:

1. upozorňuje na skutečnost, že auditovaný rok je rokem, kdy Rusko zahájilo celoplošnou útočnou válku proti Ukrajině, jejíž celosvětové dopady dramaticky zvyšují tlak na řadu partnerů EU a posilují potřebu investic do udržitelného rozvoje a humanitární pomoci; vyjadřuje uspokojení nad tím, že flexibilita Nástroje pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci – Globální Evropa nástroje pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci – Globální Evropa (NDICI-GE) umožnila Unii rychle se přizpůsobit mimořádné situaci; naléhavě však vyzývá Komisi a ESVČ, aby přijaly další opatření s cílem zajistit, aby byla rezerva nástroje v budoucnu uplatňována více, než se původně zamýšlelo, neboť nadměrné brzké využívání tohoto nástroje vedlo k tomu, že se velmi rychle vyčerpal a byl využíván nad rámec svého hlavního cíle, kterým je reagovat na nově se objevující výzvy a priority; připomíná dlouhodobý postoj Parlamentu, že nové priority by měly být financovány z dodatečných zdrojů;

2. opakuje, že je odhodlán plnit cíle nástroje NDICI - Globální Evropa, a to konkrétně vymýcení chudoby, boj proti změně klimatu, řešení nedostatečného zabezpečení potravin a podpora udržitelného lidského rozvoje; připomíná závazek EU a členských států, že do roku 2030 zvýší oficiální rozvojovou pomoc na 0,7 % hrubého národního důchodu a vyčlení alespoň 20 % z tohoto nástroje na sociální inkluzi a lidský rozvoj, včetně nerovností, rovnosti žen a mužů, vzdělávání a posilování postavení žen;

3. připomíná, že právní stát, základní hodnoty EU a dodržování lidských práv v přijímajících zemích jsou zakotveny v základních aktech o nástrojích NPP III a NDICI - Globální Evropa; vyzývá Komisi, aby upravila rozsah pomoci, pokud to budou vyžadovat hrozby pro demokracii, právní stát, lidská práva a základní svobody;

4. zdůrazňuje, že je třeba, aby EFSD+ podporoval investice do plnění cílů udržitelného rozvoje; zdůrazňuje význam holistického přístupu k lidské bezpečnosti; vyzývá tudíž k plnému provádění Akčního plánu EU pro rovnost žen a mužů III a k uvedení Strategie EU v oblasti celosvětového zdraví a Akčního plánu pro mládež do praxe ve vnější činnosti; zdůrazňuje, že je třeba zvýšit úsilí EU na podporu a ochranu lidských práv, a vítá přezkum Akčního plánu EU pro lidská práva a demokracii v polovině období; důrazně podporuje závěry Rady ze dne 4. května 2023 o korupci jakožto překážce rozvoje;

5. vyzývá Komisi, aby vyslala jasné signály těm kandidátským zemím, v nichž odmítavý postoj k normám právního státu – včetně omezování svobody projevu, svobody tisku, práv žen a menšin, šikanování nevládních organizací a obránců lidských práv – ohrožuje nebo oddaluje jejich přistoupení k EU; vyzývá Komisi, aby posoudila účinnost finančních prostředků vynakládaných na zlepšování stavu právního státu v přistupujících zemích a podala o tom zprávu výborům AFET a CONT;

6. bere na vědomí zvláštní zprávu Evropského účetního dvora týkající se plánování, která dospěla k závěru, že je navrženo komplexně a zabývá se širokou škálou potřeb partnerských zemí a priorit EU; zdůrazňuje zjištěné nedostatky v metodikách

používaných pro přidělování finančních prostředků partnerským zemím a také v nastavení rámce pro monitorování; doporučuje proto Komisi a ESVČ zlepšit metodiku pro přidělování finančních prostředků a hodnocení dopadu podpory EU, zacílit rozsah programování a ve víceletých orientačních programech zjednodušit ukazatele a používat je jednotným způsobem; v rámci hodnocení nástroje v polovině období navrhuje, aby byla revidována nomenklatura, zavedena větší míra transparentnosti, předvídatelnosti, odpovědnosti a kontroly a aby byla posílena kapacita rozpočtového orgánu činit rozhodnutí odrážející politické priority; vyjadřuje politování nad dvěma různými přístupy, které Komise a ESVČ v rámci tohoto nástroje uplatňují pro přidělování finančních prostředků zemím evropského sousedství a zemím mimo evropské sousedství, a žádá, aby tyto přístupy byly standardizované, srovnatelné a transparentní s cílem usnadnit auditní stopu;

7. zdůrazňuje, že je důležité splnit všechny cíle týkající se výdajů a programu stanovené v nástroji NDICI - Globální Evropa, a požaduje poskytnutí komplexních informací o dosaženém pokroku; vyjadřuje politování nad značnými nedostatky při dosahování cíle nástroje v oblasti klimatu ve výši 30 %, přispívání k cíli v oblasti biologické rozmanitosti ve výši 10 % ve VFR pro roky 2026 a 2027 a při zajišťování plnění globálních finančních závazků EU podle rámce OSN, zejména pokud jde o příspěvek do Fondu pro ztráty a škody; upozorňuje na stále se zvyšující tlak změny klimatu na produkci potravin a přístup k nim, zejména ve zranitelných regionech, což má dopad na potravinové zabezpečení a výživu; připomíná, že biologická rozmanitost má pro boj proti změně klimatu klíčový význam a že její ubývání omezuje pokrok u přibližně 80 % posuzovaných cílů udržitelného rozvoje; žádá Komisi o vypracování podrobného plánu, který by nastiňoval, jak zamýšlí do konce VFR splnit své cíle v oblasti výdajů a rovnosti žen a mužů;

8. opakuje svou výzvu Komisi, aby provedla doporučení uvedená ve zvláštní zprávě Evropského účetního dvora č. 01/2022, a zajistila tak účinný dopad finanční pomoci EU na podporu právního státu na západním Balkánu, zejména vypracováním pokynů pro uplatňování ustanovení týkajících se modulace a podmíněnosti v rámci nástroje předvstupní pomoci (NPP) III;

9. podporuje další uvolňování prostředků z Evropského mírového nástroje v reakci na vojenskou agresi Ruska vůči Ukrajině, které vyšle jasný signál o změně paradigmatu zahraniční a bezpečnostní politiky EU; bere na vědomí zvláštní zprávu Evropského účetního dvora, která doporučuje zavést posloupnost stávajících nástrojů EU v oblasti obranného plánování a nástrojů spolupráce s cílem posoudit, jak dále rozvíjet plánování, pokud jde o financování obrany EU;

10. vítá revidovaný kodex zásad boje proti dezinformacím, který Komise přijala v roce 2022; žádá, aby vytvořená pracovní skupina, která se pravidelně schází, sledovala a upravovala závazky s ohledem na technologický, společenský, tržní a legislativní vývoj; zdůrazňuje, že je třeba, aby EU více zviditelňovala svou činnost prostřednictvím lepší a strategičtější komunikace o své vnější činnosti s vlastními občany i zbytkem světa;

11. vítá skutečnost, že Komise přijala program pomoci ve výši 25 milionů EUR s názvem „EU4Belarus: Podpora odolnosti společnosti a rozvoje lidského kapitálu“, který dále posiluje odolnost a kapacity běloruského lidu prosazovat v Bělorusku v době politické

krize demokratické změny;

12. zdůrazňuje, že rozpočet Unie musí i nadále podporovat budování míru a stability na Blízkém východě, boj proti nenávisti a fundamentalismu a prosazování lidských práv; čeká na výsledky přezkumu Komise týkajícího se využívání finančních prostředků Unie; zdůrazňuje vzájemné vazby mezi stabilitou a udržitelným rozvojem, zejména v nestabilních zemích a regionech;

13. bere na vědomí závěry vnitřního přezkumu Komise ohledně finanční pomoci EU poskytnuté Palestině, který dospěl k závěru, že stávající záruky a kontroly Komise fungují dobře a nebyly zjištěny žádné důkazy o tom, že by finanční prostředky byly odkláněny k nezamýšleným účelům; vyzývá Komisi, aby řádně vyplácela finanční prostředky EU Palestině, zejména palestinské občanské společnosti, která hraje klíčovou úlohu při prosazování lidských práv a sekulárních hodnot, jakož i v boji proti radikalizaci;

14. zdůrazňuje, že rozpočet EU by měl být spravován v souladu se Smlouvami a acquis EU, včetně ustanovení týkajících se dodržování základních práv, transparentnosti a odpovědnosti vůči Evropskému parlamentu a občanům EU; v této souvislosti vyjadřuje politování nad způsobem fungování Komise při řízení rozpočtových položek pro vnější migrační politiku, zejména nad tím, že před prováděním migračních projektů ve třetích zemích chybí posouzení dopadu na základní práva i veřejně dostupné přehledy rozpočtů a projektů a Komise systematicky odmítá poskytovat Parlamentu přehledy rozpočtových výdajů souvisejících s migrací za jednotlivé země a dokumentaci související s mechanismem MOCADEM, a to navzdory několika formálním žádostem a závazkům podle rámcové dohody o vztazích mezi Evropským parlamentem a Komisí: naléhavě vyzývá Komisi, aby tyto postupy s okamžitým účinkem výrazně zlepšila, zejména tím, že před zahájením projektů bude provádět předběžné posouzení dopadu na lidská práva, vytvoří veřejný přehled o všech projektech souvisejících s migrací ve třetích zemích a bude Parlament systematicky stavět na roveň Radě, pokud jde o úroveň poskytovaných informací;

15. zdůrazňuje význam vzdělávání a zásadní potřebu odsuzovat a odstraňovat všechny nenávistné projevy a násilné činy na obou stranách; zdůrazňuje, že k pozastavení financování by nemělo docházet svévolně nebo bez transparentních a nezávislých důkazů o zneužití prostředků; oceňuje Agenturu OSN pro pomoc a práci ve prospěch palestinských uprchlíků (UNRWA) za její nepostradatelné humanitární úsilí v Gaze a její klíčovou roli při poskytování kvalitního vzdělávání, se zvláštním důrazem na podporu kultury lidských práv, a to i v náročné době;

16. naléhavě vyzývá Komisi, aby posílila přístup k financování z NPP III založený na podmíněnosti dodržováním zásad právního státu, aby tento nástroj mohl sloužit svému účelu, jímž je účinná příprava přistupujících zemí na splnění podmínek pro to, aby se staly členskými státy EU, a domnívá se, že je v tomto ohledu důležité klást zvláštní důraz na plnění podmínek týkajících se právního státu a demokracie;

17. zdůrazňuje význam strategie Global Gateway, která může významně přispět k iniciativám v oblasti konektivity a ekologické a digitální spolupráce, a připomíná, že je třeba ji správně zacílit a jasně strukturovat, aby měla v partnerských zemích

transformační dopad a zároveň podporovala univerzální hodnoty a co nejlepší využívání zdrojů; důrazně podporuje využívání pákového efektu v rozpočtu EU a zapojení soukromého sektoru s cílem přispět k Agendě 2030; vyzývá Komisi, aby stanovila jasný a transparentní mechanismus odpovědnosti za provádění strategie a aby jasně odůvodnila využívání rozvojového financování pro projekty spadající do strategie Global Gateway a jeho rovnocenné přínosy pro veřejný a soukromý sektor přijímajících zemí;

18. uznává různorodé úlohy, které hrají organizace občanské společnosti; připomíná, že se EU zavázala podporovat organizace občanské společnosti ve všech vnějších nástrojích a programech a ve všech oblastech spolupráce, mimo jiné prostřednictvím flexibilního a individuálně přizpůsobeného přístupu k financování s cílem oslovit všechny druhy organizací občanské společnosti; vyzývá Komisi, aby organizace občanské společnosti systematičtěji zapojovala do iniciativ Global Gateway a tým Evropa;

19. vyjadřuje politování nad skutečností, že rozpočet SZBP na civilní mise SBOP se od víceletého finančního rámce (VFR) na období 2014–2020 do VFR na období 2021–2027 zvýšil jen nepatrně (z výchozího bodu přibližně 350 milionů EUR ročně), přičemž se zároveň rozšířily úkoly misí i jejich počet, bezpečnostní prostředí je komplikovanější, vzrostly náklady na operace, zvýšila se inflace i počet najatých zaměstnanců, takže je mimořádně obtížné rozšiřovat stávající mandáty misí nebo případně vytvářet nové mise v reakci na naléhavé potřeby v oblasti bezpečnosti; vyzývá k podstatnému navýšení finančních prostředků pro rozpočet SZBP a zároveň k zajištění účinného využívání finančních prostředků přidělených na civilní mise SBOP s cílem zajistit, aby tyto mise účinně reagovaly na krizové situace a nepředvídané události, a aktivně určovat, kdy by mohly být doplňkové projekty a programy financovány z jiných příslušných rozpočtů EU, a zajistit řádné finanční řízení a pečlivé stanovování priorit pro stávající zdroje;

20. vyzývá také ke změně struktury rozpočtu SZBP a vytvoření jedné rozpočtové položky pro každou civilní misi SBOP s cílem umožnit lepší kontrolu a větší transparentnost.

PŘÍLOHA: SUBJEKTY NEBO OSOBY, OD NICHŽ ZPRAVODAJKA OBDRŽELA PODNĚTY

Zpravodajka prohlašuje na svou výhradní odpovědnost, že neobdržela žádný podnět od subjektu nebo osoby, který musí být uveden v této příloze v souladu s článkem 8 přílohy I jednacího řádu.

INFORMACE O PŘIJETÍ VE VÝBORU POŽÁDANÉM O STANOVISKO

Datum přijetí	23.1.2024
Výsledek konečného hlasování	+: 48 –: 2 0: 9
Členové přítomní při konečném hlasování	Alexander Alexandrov Yordanov, Maria Arena, Petras Auštrevičius, Krzysztof Brejza, Reinhard Bütikofer, Włodzimierz Cimoszewicz, Anna Fotyga, Michael Gahler, Giorgos Georgiou, Sunčana Glavak, Raphaël Glucksmann, Klemen Grošelj, Bernard Guetta, Márton Gyöngyösi, Dietmar Köster, Andrius Kubilius, Ilhan Kyuchyuk, Jean-Lin Lacapelle, Miriam Lexmann, Nathalie Loiseau, Leopoldo López Gil, Antonio López-Istúriz White, Thierry Mariani, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Francisco José Millán Mon, Alessandra Moretti, Javier Nart, Matjaž Nemec, Demetris Papadakis, Kostas Papadakis, Tonino Picula, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Mounir Satouri, Jordi Solé, Tineke Strik, Dominik Tarczyński, Hermann Tertsch, Viola von Cramon-Taubadel, Thomas Waitz, Isabel Wiseler-Lima, Tomáš Zdechovský, Bernhard Zimniok, Željana Zovko
Náhradníci přítomní při konečném hlasování	Attila Ara-Kovács, Adam Bielan, Özlem Demirel, Christophe Grudler, Arba Kokalari, Georgios Kyrtsos, Katrin Langensiepen, Karsten Lucke, Erik Marquardt, Juozas Olekas, Bert-Jan Ruissen, Christian Sagartz, Mick Wallace
Náhradníci (čl. 209 odst. 7) přítomní při konečném hlasování	Theresa Bielowski

JMENOVITÉ KONEČNÉ HLASOVÁNÍ VE VÝBORU POŽÁDANÉM O STANOVISKO

48	+
ECR	Adam Bielan
NI	Márton Gyöngyösi
PPE	Alexander Alexandrov Yordanov, Krzysztof Brejza, Michael Gahler, Sunčana Glavak, Arba Kokalari, Andrius Kubilius, Miriam Lexmann, Leopoldo López Gil, Antonio López-Istúriz White, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Francisco José Millán Mon, Christian Sagartz, Isabel Wiseler-Lima, Tomáš Zdechovský, Željana Zovko
Renew	Petras Auštrevičius, Klemen Grošelj, Christophe Grudler, Bernard Guetta, Georgios Kyrtsos, Ilhan Kyuchyuk, Nathalie Loiseau, Javier Nart
S&D	Attila Ara-Kovács, Maria Arena, Theresa Bielowski, Włodzimierz Cimoszewicz, Raphaël Glucksmann, Dietmar Köster, Karsten Lucke, Alessandra Moretti, Matjaž Nemec, Juozas Olekas, Demetris Papadakis, Tonino Picula, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor
Verts/ALE	Reinhard Bütikofer, Katrin Langensiepen, Erik Marquardt, Mounir Satouri, Jordi Solé, Tineke Strik, Viola von Cramon-Taubadel, Thomas Waitz

2	-
ID	Bernhard Zimniok
NI	Kostas Papadakis

9	0
ECR	Anna Fotyga, Bert-Jan Ruissen, Dominik Tarczyński, Hermann Tertsch
ID	Jean-Lin Lacapelle, Thierry Mariani
The Left	Özlem Demirel, Giorgos Georgiou, Mick Wallace

Význam zkratek:
+ : pro
- : proti
0 : zdrželi se